

בית שמש בתנ"ך ובסוד

מאת: לוי סודרי

© כל הזכויות שמורות

Beit Shemesh in the Tanach and Kabbalah

Graphics by Seth Aronstam

www.setharonstam.com

עיצוב עטיפה: שת ארנסתם

© כל הזכויות שמורות למחבר
רמת בית שמש תש"פ

Ramat Beit Shemesh 2019

ברכת ראש העיר

מה יש בעיר בית שמש שגורם לתהיה, לסקרנות ולמחקר?
עיר שעברה נעוץ הרחק בתקופת ההתנחלות בארץ, דרך תקופות נוספות
בה התפתחה כעיר מרכזית בשפלת הרי יהודה, ויעידו על כך הממצאים
האחרונים בחפירות הארכיאולוגיות, וכלה בתקופתנו אנו...
עיר שהחלה כעיירה קטנה, שנבנתה למרגלות המשלט המשותף של
מלחמת העצמאות, וצמחה לעיר גדולה, בעלת מרקם מעניין ומגוון,
המאתגר את תושביה מחד, ואת המתבוננים בה מהצד מאידך.
כראש העירייה אני יכולה להעיד על האתגר הגדול לנהל את העיר בית
שמש, לצד תחושת השליחות הגדולה - להוות ראש חץ לממלכתיות מזן
חדש - ממלכתיות שאינה מחפשת אחידות ואינה מוציאה אף אחד
מהכלל, אלא דווקא שואפת להידברות והבנות.
אני רוצה להודות לרב לוי סודרי על היוזמה לחקור את עברה של בית שמש
כפי שהוא משתקף מתוך המקורות. אין לי ספק כי ספר זה מעיד יותר מכל
על אהבתו של הרב סודרי לביתנו, בית שמש, ועל רצונו לשתף ברזים
ובסודות שאנו חווים בחיי היומיום - תחושה של קהילתיות תומכת וחמה,
שאינה תלויה בדבר.
יצירה באשר היא עניין מבורך הוא - יצירה שהיא תולדה של לימוד
והעמקה, חברותא והדדיות - על אחת כמה וכמה!

שלכם, ד"ר עליזה בלוך

ראש עיריית בית שמש

אודות ותודות

הספר "בית שמש בתנ"ך" נולד "תוך כדי"

פירוש : בסיימי לכתוב את ספרי הראשון "מרחל אימנו עד נתניהו"
התחלתי מיד בכתיבת ספרי השני "משבטי התנ"ך לישראלים כיום".
תוך כדי כתיבתו הגעתי לסוגיית שבט דן ויהודה ובית שמש. מצאתי את
עצמי כותב סוגיא ארוכה שכבר ראוייה להיות ספר קצר.
כיון שהספר "משבטי ישראל לישראלים כיום" אמור להיות ארוך ומורכב ,
נפניתי לכתיבת "ספר קצר" על בית שמש כסוגיא אחת מתוך הספר
הגדול. לזה הצטרפו החלפת השלטון בעיר ועלייתה של ד"ר עליזה בלוך
לראשות העיר .

כך נולד הספר

הספר עוסק במחקר תנכי רגיל על בית שמש בתנ"ך , מעין קומה שניה
על ספרו של הרב ספקטור זצ"ל "בית שמש עיר התנ"ך" , אך לא רק
בפשט עסקתי כי אם בתורת הסוד .
אני מקוה שקוראי הספר יזהו את התורה החדשה היוצאת מבין דפיו מלבד
המחקר הרגיל שבו, ויפיקו רצון מה'.
אני רוצה להודות לחבריי בבית מדרש תנ"ך "צמח דוד", בפרט לרב דוד
קוהלת על הלימוד בנושא בית שמש, ולרב חנן בן לולו על לימוד הסוד
בכלל . ולתושבים בעיר שהשתתפו סתם כך בדיונים
אני רוצה להודות למשפחתי היקרה
ולאשתי המדהימה
לוי סודרי
כסלו תש"פ
רמת בית שמש

אודות המחבר

למד בישיבת מרכז הרב , שירת בהנדסה קרבית

הוראה: מכון מרחבים , מכללת הרצוג להכשרת מורים ב.א.ד
בעל תואר מ.א בלשון העברית. האוניברסיטה העברית ירושלים

חתן תנ"ך הארצי למבוגרים תשע"ו

מייסד ומנהל בית מדרש "צמח דוד" ברמת בית שמש ללימוד תנ"ך בחיבור לסוד.

אתר המכון: www.zemachdavid.com

מקליט וקריין הספרייה התורנית המוקלטת : www.levisudri.com

תנ"ך וש"ס מוקלטים. ב3 נוסחים. תפילות מוקלטות . שירים ופיוטים

ממקימי "ערוץ מאיר לילדים" www.meirkids.co.il

בעל ערוץ שיעורים ותפילות ביוטיוב

<https://www.youtube.com/user/levisudri1?app=desktop>

מורה ומחנך בבית שמש, מפעיל חוגי תנ"ך בעיר.

נייד 0506754604

אימייל : sudrilevi@gmail.com

תוכן העניינים

8.....	הקדמה
11.....	פרק א : בית שמש בתנ"ך – נתונים
21.....	פרק ב: קדושתה של בית שמש
25.....	פרק ג: ארון ה' בבית שמש
43.....	פרק ד : בית שמש ואחדות השבטים
57.....	פרק ה : בין שמשון לבית שמש
60.....	פרק ו: בין שמש לחרס . עיון בספרי הסוד
68.....	פרק ז : בית שמש בימי בית ראשון
71.....	פרק ח : בית שמש בימי בית שני
73.....	פרק ט: בית שמש בעת החדשה
75.....	פרק י: אחרית דבר

הקדמה

זה כחצי יובל שאני מתגורר בבית שמש. הגעתי לכאן עם רעייתי מיד לאחר החתונה בקיץ תשנ"ה. כתבתי על נושאים רבים בחיי¹ אך לא חשבתי שיום אחד אכתוב על העיר הזאת. מה כבר יש לכתוב על בית שמש?

עם הזמן נולדו ילדי. לבני השני קראתי קהת, כשם בנו של לוי (אני מזוהה עם דמותו של לוי בן יעקוב בתנ"ך על אף שאינני משבט לוי, צאצא לדוד המלך אנוכי מצד אימי למשפחת בירדוגו, ועם דוד אני מזדהה בצורה הרבה יותר מובהקת).

הרעיון לכתוב ספר על בית שמש הבשיל לאחר תקופת התעמקות ממשית בלימוד התנ"ך בעשור האחרון. מעבר ללימודי לחידוני התנ"ך העולמיים (שהם בעיקר לימוד הפריטים וגרסא) למבוגרים הייתי מקדשי שעות רבות לצלילה לתוך המדרשים ופרשנים וספרי אקדמיה, כספרי הסוד דווקא הם שמשכו אותי עד כדי עיצוב אישיותי מחדש. הם קלעו למטרה לשמה נוצרתי. לימוד נבואה שנצרכה לדורות. עם הזמן בלומדי את רשימות הערים "היבשות" שבספר יהושע הבחנתי בהיותה של בית שמש עיר לוויים וכהנים מבני קהת דווקא. זה החזיר אותי לשם בני קהת אותו נתתי בלי קשר.

לאחר היבחרה של ד"ר עליזה בלוך לראשות העיר בית שמש בבחירות כא' חשוון תשע"ט, התחלתי לחשוב מחדש על מהותה של העיר. ראש העיר הרבתה לדבר על עיר של חיבורים. היא הרבתה להסביר שהחיסרון שרבים ראו בבית שמש (מתח בין ציבורים שונים) הוא הוא היתרון. במקביל אני העמקתי זה שנים בנושא משפחת יעקוב והשבטים בתנ"ך. בינתיים התחוללו בישראל עוד שתי מערכות בחירות. הפלונטר הפוליטי והרעיון לממשלת אחדות חידד את חשיבות האחדות. באותם ימים התחלתי להתחלתי לכתוב את ספרי העיקרי "משבטי התנ"ך ועד לישראלים היום" משהגעתי לשבטים יהודה ודן התחלתי להתעמק ולהתעמק, ודרך אגב אגב נכנסתי לנושא בית שמש שהיה מוכר לי

¹ ספר "מנתניהו ועד רחל אימנו" מאמרים ועוד מאמרים בלשון ובנושא ירושלים. שירי בקיאות ועוד

אך מעט. ידעתי שבית שמש מופיעה בתנ"ך כעיר גבול יהודה ודן וכעיר בנחלת נפתלי ויששכר ויש עוד בית שמש בארץ מצרים ועוד כמה פרטים כאלה. אך לא מעבר

במחשבי החל להצטבר חומר שראוי להיות פרק בספרי הנ"ל.

באותם ימים התחלתי ללמוד בחברותא עם הרב דוד קוהל שער מירושלים לבית שמש וביחד חקרנו את נושא בית שמש.

באלול תשע"ט כבר מצאתי את עצמי מתחיל לכתוב על בית שמש בתנ"ך. בחשוון ראיתי שיש חומר מספיק ואולי אף לכדי ספר בפני עצמו.

כאן המקום לציין שקדם לספרי, ספרו של הרב ספקטור זצ"ל "בית שמש עיר התנ"ך" המביא את המקורות הבסיסיים בתנ"ך ובחז"ל על בית שמש, בליווי תמונות. זהו אחד מספריו של הרב ספקטור. ספר קצר ובסיסי. כל פעם שנתקלתי בו, הצצתי, וידעתי שיום יבוא ויהיה מה להוסיף. קומה שנייה.

עוד קדמני ראש העיר לשעבר מר דניאל וקנין שהיה "מרגלא בפומיה" (היה שגור בפיו) כי **בית שמש בגימטריא ארץ זבת חלב ודבש**. (ס"ה 1052)

לימים, עם התפתחותה של העיר ונהרת ציבור דתי וחרדי אליה, הפכה בית שמש לדגם של מורכבות ודו קיום בישראל. יעידו על כך שיחותיהם הרבות של ראש העיר היוצא הרב משה אבוטבול וראש העיר הנכנסת הד"ר עליזה בלוך.

דומה שכתבתו של הרב ספקטור זצ"ל התאימה לאותו שלב מוקדם בחיי העיר, טרם הגיעו הציבור החרדי בהמוניו לעיר, וטרם התפרץ המתח והשוני באוירה של העיר. כיום בהתפתחות הדורות, ובמקביל בשל המתיחות שבאה עימה, דומה שהגיע הזמן לפתח את הנושא יותר. גם במישור הארכיאולוגי² נכתב פרק נוסף בחשיפת שורשי העיר, ממש בזמן כתיבת שורות אלו.

הרב ספקטור הרבה לדבר בשבח אנשי בית שמש ששמחו לראות את הארון. לאחר עיון שני ושלישי בפסוקים ובמדרשים, מסתבר שהענין מורכב יותר

² אל יקל בעינינו המימד הארכיאולוגי. ברגע שעיר נחשפת באדמה למטה, אות הוא שלמעלה בשמים חושפים שלב נוסף בעיר. או בלשון הזוהר "מעיינים בדינה". ואז הדברים מתגלגלים לארץ. גם עלייתה של ד"ר עליזה בלוך ביום כב חשוון תשע"ט לראשות העיר בית שמש היא תוצר של השתלשלות מלמעלה כמופיע בזוהר על הפסוק: "ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה" (ישעיהו כד, כא) מסביר הזוהר ששלושים יום לפני התגשמות הדבר בארץ כבר נחתם למעלה. (לפי זה אפשר לומר שביום שמחת תורה חתמו את עלייתה על בלוך לראשות העיר)

השמחה בארון ה מתוארת במדרש כאי כבוד ראוי. נכון הם שמחו, אבל הם גם זלזלו וצחקו כפי שנראה בספר.

בדמיוני הייתי מעיז ואומר שאפשר להקביל בין פשוטי העם ששמחו לראות את ארון ה לבין הלויים שראו בארון ה והורידו אותו. המגפה בעם היתה בעקבות אותם לוויים שראו בארון ולא כיבדו מספיק

אפשר לראות את בית שמש כיום דומה לאותו עיקרון. פשוטי העם שבשדות ששמחים לראות בארון הם אותם אנשי בית שמש התמימים והטובים. הלויים הם הציבור החרדי שהגיע עם הזמן למקום. (שבט יהודה הוא המעניק ללויים את המקום)

בספר זה אני מביא לפניכם את פרשנות המקרא בהקשר לעיר בית שמש, אך לא רק. יש כאן העמקה בספרי הסוד שיש בהם כדי לשפוך אור חדש.

בעולם הסוד, ובכלל, כל דבר (וכמובן ערים בישראל) מקביל לעשר הספירות העליונות. כך גם ערים דומות לכעין איברים בגוף חי³. לכל אחת יש משמעות. לכל עיר יש משמעות. אכן רוב ערי ישראל נתייסדו כבר בתחילת דרכה של המדינה כאיברים בגופו של ילד (עוד לפני מלחמת ששת הימים שמאז קמו אך מעט ערים חדשות). ללמדך שעיר היא איבר שנצרכים לו כבר בתחילת הדרך. חקר ערים בישראל במובן הפנימי רוחני הוא תורה שעוד לא יצאה החוצה. בספר זה נעשה נסיון ראשוני לבצע זאת (לצד בירורים ומחקרים מקבילים שאני עורך בין התנ"ך והגאולה העכשווית תוך שימוש הולך וגובר בקודים של עולם הסוד שהוזנח רוב השנים. הדבר מצריך עבודה רוחנית לצד חקר חוכמה זו)

³ המקובלים תפסו את חלקי הארץ כחלקי גוף בעלי נשמה ותפקיד ואף את העמים שמסביבנו כקליפות הטעונות בירור. כך מדבר הרמז"ו על קליפת פלשתים בשפלה ועל קליפת עמון (ירדן והווקף בהר הבית) או קליפת ארם. לכל אחד יש ייחוד משלו. והדברים שאובים מתורת האר"י הקדוש ומהזוהר. ויכמ"ל.

